

L'ALT EMPORDÀ

Text > JOAN FERRERÓS

Figueres a 45,5 graus | No va pas ser un dimarts qualsevol. Va ser precisament el 18 de juliol que Figueres va sortir a tots els telenotícies. I no pas perquè la capital del Palau del Vent commemorés el 87è aniversari del cop d'estat, no. Resulta que la tantes dècades comercial i gastronòmica ciutat va patir la calorada més intensa de totes les registrades mai a la nació. Primer la XEMA (Xarxa d'Estacions Meteorològiques Automàtiques) va anunciar que la temperatura havia pujat fins als 45,3 graus; amb això ja superava els 43,7 registrats a Alcarràs (Segrià) el 2019. Però més tard l'AEMET (Agència Estatal de Meteorologia) va corregir a l'alça la xifra mesurada per l'organisme indígena: es veu que, segons l'Estat, van ser 45,5 graus, dues dècimes més. Sembla que no va pas ser cap cas general: una massa d'aire africà extremadament càlid que va afectar tot el país va ajudar a assolir el rècord. Per no anar més lluny, el mateix dia i a tocar de l'Ebre, en deu minuts van passar de trenta-dos a quaranta-dos graus, i la humitat, del 50 % al 10 %. Vet ací, doncs, que la Figueres del 18 de juliol de 2023 passarà als anuaris meteorològics per haver estat el lloc de Catalunya que va registrar el rècord històric de calor (ep, de moment!).

Frescos vuitcentistes al Muntaner | Essent Francesc Canet director del Institut Ramon Muntaner de Figueres durant l'any del 175è aniversari del centre (2014), va encarregar pintar-ne el claustre. Va ser llavors que els operaris van descobrir que sota diverses capes policromes apareixien figures, objectes i textos que els van cridar molt l'atenció. Evidenciaven una finalitat didàctica, i la troballa va fer que es paralizessin les obres per fer-ne una possible restauració. Eren uns originals del segle XIX, se'n coneixia l'existència però es consideraven perduts. La rehabilitació, dirigida pel Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat, es va executant i ja se n'ha conclòs la quarta fase, bàsicament de consolidació i, per ara, d'atenció a elements de botànica i geometria. Aquests tipus d'il·lustracions al

>> Frescos vuitcentistes a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres.

(Foto: INSTITUT RAMON MUNTANER)

sostre de les voltes, pensades per continuar ensenyant fora de l'aula mentre els alumnes es passejaven per davall, sembla que són úniques al país, i per això espacialment notables. Les figures i els textos representen i expliquen continguts de geometria, botànica, zoologia, geografia, història...

Heroisme lingüístic | El Consell de l'Advocacia Catalana va premiar el setembre passat els alcaldes d'Elna, els Banys i Palaldà, Portvendres, Sant Andreu de Surera i Tarterac de la Catalunya del Nord. L'acte es va celebrar a la Canònica de Santa Maria de Vilabertran i els reconeixements responen a la defensa que mantenen a favor del dret d'usar el català en els plens municipals després d'haver modificat els reglaments interns per permetre-ho, i a mantenir-se fermes en aquesta decisió tot i les decisions judicials adverses. El Tribunal de Montpeller va derogar aquestes normatives perquè vulneraven «la primacia de la llengua francesa», però els alcaldes ja van anunciar que recorrerien al Tribunal d'Apel·lació de Tolosa.

Nota de redacció

En el núm. 338, a l'apartat de «Cròniques», es va fer referència al servei de teràpia assistida amb animals que l'empresa Lladruc ofereix al centre sociosanitari Bernat Jaume de Figueres. La senyora Roser Feliu, responsable de l'empresa, s'ha queixat a la REVISTA per la utilització de la seva imatge personal (que figura a la pàgina web de Lladruc i al seu perfil de Twitter) sense la seva autorització, en especial pel seu desacord amb el comentari que es fa sobre el servei esmentat. La REVISTA DE GIRONA deixa constància de la queixa de la senyora Feliu i lamenta les molèsties ocasionades per l'ús de la seva imatge, que tenia per finalitat únicament il·lustrar el servei al qual feia referència la notícia.

EL BAIX EMPORDÀ

Text > PURI ABARCA

La fauna i el turisme | El naixement de cries de tortuga babaia (o careta) a la platja de sa Riera, l'estiu passat; l'albirament d'una balena de grans dimensions a la costa de Pals, o la presència cada cop més freqüent de dofins i, de vegades, de tintorereres a diferents punts de la Costa Brava són mostres clares que el canvi climàtic és una realitat comprovada. A la Mediterrània no era estrany veure tortugues babaies entrant i sortint de l'aigua, però mai hi havien niat. Fins ara, solien niar a zones tropicals i subtropicals. De dofins i taurons, ja se n'havien vist anys enrere, però no és comú albirar balenes com la que es va poder veure a Pals, nedant pel seu corredor de migració. Aquests canvis de comportament de fauna no gaire habitual a les platges del Baix Empordà, a zones eminentment turístiques, amb un trànsit d'embarcacions elevat durant els mesos d'estiu, pot provocar problemes de convivència d'interessos. Al Mediterrani, la tortuga babaia es troba, ja fa anys, en perill d'extinció per la pressió antròpica a les platges, la pesca accidental d'exemplars i la contaminació de l'aigua amb plàstics. Si triem zones noves per niar i tenim la sort que s'acosten al litoral gironí, caldrà replantejar l'ocupació dels espais per garantir la protecció d'aquestes espècies i, a la vegada, no interferir en l'afluència dels banyistes. Són uns canvis que s'han d'assumir i cal fer molta pedagogia en aquest sentit. La natura ens envia missatges i cal escoltar-los.

>> Cries de tortugues babaies de sa Riera.

(Foto: AJUNTAMENT DE BEGUR)

La tradició pesquera | El col·lectiu gastronòmic de La Cuina de l'Empordanet ha editat el llibre *Memòries de la tradició pesquera i gastronòmica de la Costa Brava*, un homenatge a diferents generacions de pescadors que han exercit la seva feina a la costa gironina i que han aportat nombrosos coneixements sobre la fauna i la cuina marineres. En el llibre, hi ha entrevistes a persones que s'han dedicat durant anys a la pesca o que hi han estat vinculades, tant jubilades com en actiu, i receptes de restaurants de La Cuina de l'Empordanet basades en les espècies de peix i marisc que s'han utilitzat tradicionalment en la gastronomia relacionada amb l'activitat pesquera. Malgrat que el col·lectiu gastronòmic basa la seva activitat a l'Empordanet o l'Empordà petit (zona central de la Costa Brava, batejada així per l'escriptor Josep Pla), el llibre inclou informació sobre nuclis mariners de tota la Costa Brava: Llançà, el Port de la Selva, Roses, l'Escala, l'Estartit, sa Riera, Tamariu, Llafranc, Cal·lella de Palafrugell, Palamós, Sant Feliu de Guíxols, Tossa de Mar i Blanes. El treball, a banda de promoure la cuina de la zona i els establiments associats al col·lectiu, intenta deixar constància d'un estil de vida lligat al mar i als seus recursos, que ha caracteritzat durant segles els nuclis mariners. Ara ja hi ha pocs pescadors que s'hi dediquen, ja no existeix aquell estil de vida, però és important deixar-ne constància, com a part de la idiosincràsia de la Costa Brava més autèntica.

LA CERDANYA

Text i foto > SANDRA ADAM AUGER

Sis anys sense director del Museu Cerdà | El desembre del 2017 ens deixà sobtadament Oriol Mercadal Fernández, historiador, arqueòleg i investigador. Des de principis dels noranta dirigia el Museu Cerdà de Puigcerdà, des d'on va impulsar la recerca històrica i cultural de la Cerdanya entre els amants de l'arqueologia i la història i va lluitar per un projecte cultural pròpiament cerdà, que unís l'Alta i la Baixa Cerdanya. La mort de Mercadal va deixar orfe el Museu Cerdà i des de

llavors, el projecte museístic va quedar aturat i sense rumb.

Una institució sense director està destinada al fracàs. Els centres culturals necessiten persones formades en el sector i sobretot que tinguin un gran respecte i molta empena per tirar endavant espais com aquests. A Puigcerdà, si volem tenir un museu digne del seu nom, hem de tenir algú que el gestioni al capdavant. Ara mateix, després de sis anys sense direcció, una part de l'edifici ja s'ha convertit en llar municipal per als avis i si no fos pel Grup de Recerca de Cerdanya, que manté les activitats culturals a la sala d'actes, ja li podríem canviar el nom.

La torre romana d'Urús | Fa uns mesos, des d'aquesta mateixa columna presentava la finalització de les obres de restauració i consolidació de la torre de la presó d'Urús com a part de la recuperació d'una fortificació medieval. Després d'haver-ne analitzat un fragment de morter, s'ha determinat que la cronologia del material correspon als segles II i III de la nostra era i, per tant, s'abandona la hipòtesi d'una torre d'origen medieval per parlar d'una torre d'origen romà. Fins ara, la primera notícia que se'n conservava era del 1285, moment en què era una possessió del monestir de Sant Miquel de Cuixà.

Aquest fet obre un camp d'estudi nou, ja que podria fer recular la data d'altres torres semblants que hi ha a la zona, com ara la torreta de Das, a més de contextualitzar tot el conjunt com una probable xarxa de control d'accés a la vall cerdana; en aquest cas, des del Berguedà actual. A més, ben segur que es podria vincular amb el jaciment de Llívia, l'únic fòrum romà localitzat, de moment, al Pirineu.

>> La torre de la presó d'Urús, l'agost passat.

L'Ajuntament d'Urús vol estudiar la zona per mirar de localitzar-hi altres elements que corresponguin al mateix període.

LA GARROTXA

Text > JOAN SALA

La sequera fa variar algunes celebracions tradicionals | La manca d'aigua ha estat una lamentable constant que hem patit des de fa molts mesos arreu del país. Aquest fet ha comportat restriccions i canvis de plans en activitats que es feien anualment a la comarca, com la travessia Tussols-Basil, un esdeveniment la primera edició del qual va tenir lloc l'any 1953. Enguany s'ha suspès a causa del poc cabal del riu Fluvià i una «molt mala qualitat de l'aigua», com confirmaven les mostres, que superaven els valors mínims admissibles per al bany. El Club Natació Olot va haver d'anul·lar la prova, i han assegurat que van haver de prendre aquesta dolorosa decisió per la seguretat dels participants. Hom recorda que en èpoques passades es deia que Olot era l'orinal del cel.

Per fi tindrem depuradora! | Aquesta exclamació la poden fer els habitants de dues poblacions garrotxines: Riudaura i Oix. Si les previsions no fallen, abans d'acabar aquest any hauria de funcionar una depuradora en els dos únics pobles de la comarca que encara no en tenien. Sembla que les reivindicacions dels seus ajuntaments en els darrers anys, finalment han estat escoltades, però s'haurà d'esperar que es compleixin els terminis previstos.

>> Una vista de Riudaura, on a final d'any hauria de funcionar una depuradora. (Foto: QUIM ROCA)